

عنوان مقاله:

نقد نظریه «عدم امکان و عدم صدق گزاره های ترکیبی پیشین در ایدئال عقل محض کانت» بر اساس حکمت صدرایی

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های عقلی نوین، دوره 7، شماره 14 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

ناصر عزیزوکیلی - دانشجوی دکتری / گروه فلسفه، دانشکده الهیات، دانشگاه قم، قم، ایران

مهدی منفرد - عضو هیئت علمی / گروه فلسفه، دانشکده الهیات، دانشگاه قم، قم، ایران

سید احمد فاضلی - عضو هیئت علمی / گروه فلسفه اخلاق، دانشکده الهیات، دانشگاه قم، قم، ایران

خلاصه مقاله:

جایگاه خدا و براهین اثبات واجب، یکی از مهم ترین مباحثی است که کانت می بایست بر اساس مبانی معرفتی-اش، موضع خود را نسبت به آن معین کند. کانت، شناخت را تنها در قلمرو امور مادی معنادار می داند، به همین دلیل در نظرگاه وی بحث از اموری چون نفس یا خدا که زمان مند و مکان مند نیستند، اساسا اشتباه است. او برای نشان دادن این اشتباه، در بخش دیالکتیک استعلایی کتاب نقد عقل محض، ایده «خدا» را ایده استعلایی عقل محض می نامد و به زعم خود اثبات کرده است که عقل را نه از راه تجربی و نه از طریق استعلایی، توفیقی برای رسیدن به این ایده نیست. این دیدگاه، پیامد چگونگی رویکرد کانت در شناخت شناسی و هستی شناسی است. کانت در رویکرد شناخت شناسی، به تفصیل به امکان و صدق قضایای ترکیبی پیشین می پردازد و بر این باور است که امکان دانش های پیشین در متافیزیک و فیزیک، به امکان قضایای ترکیبی پیشین بستگی دارند. در مقابل این دیدگاه، دیدگاه فلسفه صدرایی است که نه تنها قائل به تعطیلی عقل نظری در ما بعد الطبیعه نیست، بلکه بر این باور است که بسیاری از موضوعات فلسفی، از جمله مسئله اثبات وجود خدا، از طریق به کارگیری صحیح عقل نظری قابل حل است. به نظر میرسد فلسفه صدرایی هم در بعد شناخت شناسی و هم در بعد هستی شناسی، توانایی رفع تعارض ها و مغالطات را از ایدئال عقل محض دارا است. از این رو در این نوشتار، کوشیده ایم دیدگاه کانت را بر اساس فلسفه صدرایی نقد کرده و اشکالات وی را پاسخ گوئیم.

کلمات کلیدی:

ترکیبی پیشین، ایدئال، خدا، فلسفه کانت، فلسفه صدرایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1633080>

